

המכון
להוצאת
כתבי
מורינו
הגאון רבי
יצחק ברנד
שליט"א

ברית יצחק

המשל והנמשל של שיר השירים

הקדמה • קיום המצוות בשלימות • תקציר
שלושת השיעורים, [א] חומר בני ט' מדות
והתיקון; [ב] השואה והסיבות (בנושא
ארץ ישראל); [ג] האם מצוות יישוב ארץ
ישראל היא מצוה חיובית, קיומית, או הגדרה
אחרת • המשל והנמשל של שיר השירים •
המשל והנמשל תלויים זה בזה • ביאור שיטת
סטמר בענין שלש שבועות • משל למה הדבר
דומה • למה באמת האדמו"ר מסטמר לא רוצה
• החיבור החזק בבית המקדש • שמחת חתן
וכלה ושבע ברכות

שיעורי הושענא הבא תשע"ה. נכתב בעזרה"ת ע"י מורינו הרב שליט"א מוצש"ק בראשית תשע"ה

RY-BRAND.COM TALMIDIM2@GMAIL.COM

הקדמה

ידוע בשם הגר"א, על הפסוק (תהלים, ע"ג), "וַיְהִי בְשָׁלֹם סָכוּ וּמְעוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן", שיש שני מצוות שכל האדם נכנס בתוך המצווה, אחד מצוות סוכה, שנית מצוות יישוב ארץ ישראל[*].

קיום המצוות בשלימות

על דרך זה ניתן לפרש את הפסוק "וַיְהִי בְשָׁלֹם" כך, שאדם צריך לקיים שתי מצוות אלו, היינו סוכה ומצוות ארץ ישראל **בשלימות**. מצוות סוכה בשלימות היינו אכילה שתיה ושינה. מצוות יישוב ארץ ישראל בשלימות, הוא חלק הגשמי וחלק הרוחני: חלק הגשמי הוא לכבוש את כל ארץ ישראל, לבנות בתים, לנטוע אילנות, ולזרוע זרעים. וזה כולל גם כשנכבש חלק של ארץ ישראל שאין לוותר ולמסור לגויים חלקי ארץ ישראל, ולא להרוס בתים ושדות וכרמים ועיירות. שנית, חלק הרוחני, שהם מצוות התלויות בארץ היינו תרומות ומעשרות, שמיטה, ערלה, וכלאים. וזה כולל גם שלא למכור ארץ ישראל לשנת השמיטה המכונה "היתר מכירה" שמטרתה לעשות פעולה שע"י חושבים שמפקיעים מצוות שביעית, ומתנהגים לפי מחשבה זו.

יש יהודים שבנושא סוכה הם מקיימים בשלימות, ובענין ארץ ישראל בחלק הגשמי מקיימים בשלימות, שמיישבים ארץ ישראל במסירות נפש ולא מוכנים לוותר על שום חלק, ומוסרים נפשם על זה. אולם בחלק הרוחני הם עושים או תומכים לעשות בפעולה המכונה "היתר מכירה" (ע"י גמאמרים רבים בנושא זה, כמו **מכירה פיקטיבית** ועוד).

[*] הובא בספר "ברית אבות בסערת אליהו" (פומי ר' יוסף רפלין ז"ל, עמוד 155) וז"ל: "המצוות שהאדם כולו נכנס בהן שלם בכל גופו - סכה וציון הן. וירמז זאת רבינו אליהו לאדוני זקני הזקן ויהי בשלם סכו ומעונתו בציון. סכה מצותה תעשה ולא מן העשוי, אף ציון כך, כמבואר ב"גליון". עכ"ל.

ומסופר על הגרא"י שטיינמן זצ"ל: "סוכות תשע"ה במשך כל החג, לילה לילה, אמר, "איזה גן עדן להיות בסוכה מוקף בכל המצות הסובבים אותה, ושכל רגע ורגע שניה ושניה היא מצוה, וקצן כולו אושר ושמחה... אמר: מה יותר טוב מזה, אדם מוקף במצוות. סוכה היא מצוה שכל הגוף משתתף במצוה, כך מובא בשם הגר"א: ששתי מצות מקיימים בכל הגוף, ישיבת סוכה, וישיבת ארץ ישראל. ונחשכ שהאדם כולו, ממש כולו [כאן בעוה"ז] נמצא בגן עדן. תהילים (פרק ע"א פס' ג) "ויהי בשלם סכו ומעונתו בציון: וַיְהִי בְשָׁלֹם, איזו מצוה שהיא בשלימות בכל גופו, "סכו" - היא מצות סוכה, "ומעונתו בציון" - לדור בציון, היא מצות יישוב ארץ ישראל. ותוך כדי דברים אלו מרן קולו השתק מכבי והתרגשות".

ע"כ. (מקנים חתונות, על הגרא"ל שטיינמן ז"ל. - ס"ח, חג הסוכות, עמוד 26).

ויש יהודים שגם־כן בנושא סוכה מקיימים בשלימות, אולם בנושא ארץ ישראל, אף שבחלק הרוחני מקיימים בשלימות, ולא סומכים על שום היתרים, ומתנגדים בתוקף לטקס המכונה היתר מכירה. אולם בחלק הגשמי של ארץ ישראל, כשיש איזה נסיון מוכנים לוותר על חלקי ארץ ישראל ולהחריב יישובים שלמים ולמוסרם לגוים רוצחים (ע"י צמחמרים רביס צנושא זא, למשל "צואת מדעון כי י מי בקרנכס").

ויש יהודים שבנושא ארץ ישראל מקיימים כמו שצריך, לא סומכים על היתר מכירה, וגם מתנגדים בתוקף לכל מסירת חלקי ארץ ישראל. אולם בנושא סוכה לא מקיימים בשלימות, הם אוכלים ושותים בסוכה, אבל לא יושנים בסוכה. [ביטול דעה זו מבואר בשני פרקים הראשונים של מסכת סוכה].

וכאן בא המשורר ואומר (מהליס, טז) "וְיִהְיֶה בְּשָׁלֹם סֶכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן", שצריך להגיע לשלימות בין במצוות סוכה בכל חלקיו, וכן בענין ארץ ישראל בכל חלקיו.

ע"כ ההקדמה.

תקציר שלושת השיעורים

זכות נעבור אל עיקר הנושא, שהוא יסוד שיר השירים, המשל והנמשל.

השיעור מבוסס של שלשה שיעורים שאמרנו במשך השנה, ובראש השנה של האי שתא נתעוררנו בנושא עצום, איך מתחברים שלשה השיעורים בעולם המעשה של דורינו ודורות שעברו.

[שיעור א] חומר בני ט' מדות והתיקון, הרקע והמשמעות של הפסוק (יחזקאל, כג) "וּבְרוּתֵי מִכֶּם הַמְרָדִים וְהַפּוֹשְׁעִים בֵּי".

[שיעור ב] השואה והסיבות (בנושא ארץ ישראל).

[שיעור ג] האם מצוות יישוב ארץ ישראל היא מצוה חיובית, קיומית, או הגדרה אחרת.

מי שרוצה להבין על בוריו יש לו ללמוד בעיון את ג' השיעורים עם כל המקורות שהובאו שם, וכאן רק נזכיר זה בקיצור.

תמצית השיעור הראשון

וברותי מקם המרדים והפושעים בי - אלו בני תשע מדות

בענין ט' מידות, שנלמדים מן הפסוק (יחזקאל, כ"ג): "והוצאתי אתכם מן העמים וקבצתי אתכם מן הארצות אשר נפוצתם בם ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה: (ל"ב) והבאתי אתכם אל מדבר העמים ונשפטתי אתכם שם פנים אל פנים: (ל"ג) וברותי מקם המרדים והפושעים בי מארץ מגוריהם אוציא אותם ואל אדמת ישראל לא יבוא וידעתם כי אני ה'".

וחז"ל לומדים שכוונת הפסוק הוא על בני ט' מידות, כמ"ש בנדרים (דף כ"ט"ב) "וברותי מקם המרדים והפושעים בי" - אמר רבי לוי: אלו בני תשע מדות, בני אסנת משגע"ח". והכלל של אלו ט' מידות הוא שבשעת החיבור היה חוסר אהבה וחיבה וחיבור במחשבה בין איש לאשתו, או מצד האיש או מצד האשה.

אין בהם חיוב מיתה, אלא שאינם יכולים לבוא לארץ ישראל

ונשאלת השאלה הגדולה מאיפה למדו חז"ל שזה כוונת הפסוק, הרי ניתן לפרש הפסוק על חטאים אחרים, כמו חילול שבת ואכילת נבילות או עבודה זרה וגילוי עריות ורציחה.

וכתבנו, שבפסוק לא כתוב מפורש שאלו המורדים חייבים מיתה, אלא שלא מגיעים לארץ ישראל, רק שממילא נשמע שימותו במדבר העמים, כמבואר במפרשים, ואין להם עוד מקום בעולם. כי הגיע הזמן של קיבוץ גלויות, ואין להם עוד מקום בחו"ל, אבל אין להם את האפשרות לבוא לארץ ישראל.

ויסוד של בני ט' מידות היינו שהיה בחיבור חסרון אהבה ודביקות במחשבה, או מצד האיש או מצד האשה, ובפסוק משמע שאלו המורדים והפושעים, שהם לא ראויים לבוא לארץ ישראל, וזה ענין של בני ט' מידות, וממילא ימותו במדבר העמים.

בנים הנולדים בפגם, לא יכולים לבוא לארץ ישראל

והקשר בין זה לזה, שמי שנפגם במחשבה בשעת החיבור הבנים הנולדים לא יכולים לבוא לארץ ישראל, מבואר במגלה עמוקות, שביאר למה בני גד ובני ראובן לא רצו להגיע לצד מערבי של ארץ ישראל, שהוא עיקר ארץ ישראל, משום שבשעת החיבור של יעקב עם האמא שלהם היה בו פגם.

אצל ראובן, בשעת החיבור עם לאה חשב יעקב שזה רחל ונמצאה לאה, וזה מעין בני תמורה. **ובענין** גד, בשעת החיבור של יעקב עם זילפה נעשה בלי שידוכין ובלי שום הכנה.

וזו מדויק מאוד בלשון הפסוק בחילוק בין נישואי יעקב ובלהה לבין נישואי יעקב עם זלפה. שבנישואי **בלהה** כתוב (בראשית, לג) "ותאמר הנה אמתִי בלהה בא אליה ותלד על ברְכִי ואִבְנָה גם אֲנֹכִי מִמֶּנָּה: (ד) ותתן לו את בלהה שפחתה לאשה ויבא אליה יעקב. והכוונה שהיה כאן הכנה לנישואין. ואילו בנישואי יעקב עם זלפה כתוב בלי שום הכנה, ולא שום דיבור מוקדם (ט,סג) "ותרא לאה כי עמדה מלדת ותקח את זלפה שפחתה ותתן אתה ליעקב לאשה: (י) ותלד זלפה שפחת לאה ליעקב בן: (יב) ותאמר לאה בגד בא גד ותקרא את שמו גד". **ובעקבות** זה כתוב "בא גד" במילה אחת, "בגד", שהיה כאן בגידה במעשה החיבור, ומזה נולד גד בפגם, ועל כן לא יכול להגיע לארץ ישראל. כל זה ביאר המגלה עמוקות^[*].

ההכרה שמדובר בשואה

והוספנו בזה, מכיון שלפני הפסוק "ויברותי מכם" כתוב "והוצאתי אתכם מן העמים וקבצתי אתכם מן הארצות", מוכרח שמדובר בשואה, שהרי לא מצאנו בהסטוריה שמקבצים כלל ישראל מהרבה מקומות ומביאים אותם למקום אחד ושם הורגים אותם, אלא בשואה. שבשאר גזירות ושמדות בעם ישראל היו הורגים את הקהילות הקדושות במקום שהיו, ולא היה שם קיבוץ גליות להריגה, וזה היה רק בשואה.

דברים הגורמים לבני ט' מידות

והוספנו, שאחד מן הדברים שגורמים באופן טבעי לבני ט' מידות, זה מה שלומדים מן הפסוקים בפרשת יפת תואר, שכתוב (דברים, כא, יג) "והבאתה אל תוך ביתך וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה: (יג) והסירה את שמלת שביה מעליה וישבה בביתך ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים".

[*] מעין זה כתב הר"ד ק (דברי הימים, יג) שזלפה נישאה ליעקב שלא ברצונה. וז"ל על הפסוק "בני נפתלי יחציאל וגוני ויצר ושלום בני בלהה", "בני נפתלי - ולא זכר מיחסו כי אם בניו ומה שאמר בני בלהה כמו שאמר בתורה (בראשית, מו, כה) 'אלה בני בלהה' ואף על פי שלא אמר כן באחרים, ויש בו דרש לשבח בלהה זכרה שברצון נשאת ליעקב שאין כתיב בה 'ותקח' כמו בזלפה, אלא ותתן".

וּפִי רִשִׁי (ס"ט יא): "וְהִסִּירָה אֶת שְׂמֹלֶת שְׂבִיָּה - לְפִי שֶׁהֵם נְאִים, שֶׁהַגּוֹיִם בְּנֹתֵיהֶם מִתְקַשְׁטוֹת בְּמִלְחָמָה בְּשִׁבִיל לְהַזְנוֹת אַחֲרֵיהֶם עִמָּהֶם: וַיִּשְׂבְּהָ בְּבֵיתָהּ - בְּבֵית שֶׁשְׂמֵתָם בּוֹ, נִכְנַס וְנִתְקַל בָּהּ, יוֹצֵא וְנִתְקַל בָּהּ, רוֹאֵה בְּכֵייתָהּ, רוֹאֵה בְּנוּלָהּ, כְּדֵי שֶׁתִּתְגַּנֵּה עֲלָיו: וּבְקִרְתָּהּ אֶת אֲבִיָּהּ - כֹּל כֵּךְ לְמָה, כְּדֵי שֶׁתֵּהָא בְּת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּזְחָהּ, וְזוֹ עֲצָבָה; בְּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַשְׁטָת, וְזוֹ מִתְנוּלָתָהּ".

וּנְלֻמָּד מִזֶּה, שֶׁכְּדֵי לְנוּל אִשָּׁה בְּפָנֶיהָ בְּעֵלָה יֵשׁ לְגַלַּח הַשְּׂעֵרוֹת שֶׁלָּהּ, בְּמִטְרָה שֶׁיִּשְׁנֵא אֹתָהּ וְיִזְרֹק אֹתָהּ מִבֵּיתָהּ. וְכֵדֵי לְהֵאָהִיב אִשָּׁה עַל בְּעֵלָה צְרִיכָה לְהִתְקַשֵּׁט וְכֵן לְהֵרְאוֹת שְׂעָרָה לְבַעֲלָהּ, וּבִודָאֵי לֹא לְגַלַּח אֶת הַשְּׂעֵר.

אֲזַלֵּם כְּמָה מִגְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל הֵנְהִיגוּ לְכִסּוֹת שְׂעַר אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ גַּם בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים, וְאֲחִ"כּ יֵשׁ שֶׁהוֹסִיפוּ יוֹתֵר לְגַלַּח הַשְּׂעֵרוֹת, כְּתוֹצָאָה מִן הַזְּוָהָר, אֹלֶם מָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּזוֹהָר הוּא לִיחִידוֹת, לְמִי שֶׁלְּבַעֲלָהּ זֶה לֹא מְפָרִיעַ, אֲבָל לֹא הֵנְהִיגָה צִיבּוּרִית, וְכֵן לֹא מְדוּבָר בְּזִמְנָן שֶׁצָּרִיךְ הֵנְתָּ שְׂעָרָה לְבַעֲלָהּ. [עֵי"י שְׁבַת (דף ק"ז ע"ג) בְּעִנְיַן הֵיטֵר פֶּאֶה נְכָרִית בְּחֶצֶר, שֶׁהַכּוּוּנָה הָאֲמִיתִית שֶׁל פֶּאֶה נְכָרִית הִיא שִׁימוּשׁ כְּשֶׁעַר בְּשִׁבִיל אִשָּׁה שֶׁחָסֵר לָהּ שְׂעֵרוֹת, וְלֹא שִׁימוּשׁ כִּיסוּי שְׂעַר בְּשִׁבִיל אִשָּׁה שֵׁשׁ לָהּ שְׂעֵרוֹת. עֵי"י בְּרִטְנוּרָא וְעֵרוּךְ (עֵנָךְ פֶּאֶה), וְכֵן מְבֹאֵר בְּנוֹזֵר (דף ק"ז ע"ג), וְאֲכַמִּ"ל. וְעֵי"י גַּם בְּאִרְיֻכוֹת בְּמֵאֲמֵר "פֶּאֶה"]. וְחֻז"ל הִקְפִּידוּ שֶׁלֹּא לְהַחֲמִיר בִּזְוָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִתְגַּנֵּה עַל בְּעֵלָהּ, וְהִתְוֹצָאָה שֶׁל הֵנְהִיגָה כְּלָלִית בִּזְוָה הוּא שְׁבֹאֹפֶן טְבֵעֵי יִגְיעוּ הַרְבֵּה בְּנוּיּוֹל לְבַעֲלָהּ, אֹלֶם מִכּוּיּוֹן שֶׁלֹּא שִׁייךְ שִׁיגְרֵשׁ אֹתָהּ שֶׁהִרִי הַשְּׁנִיָּה הִיא גִ"כּ מִתְנַהֶגֶת כֵּךְ, אִו סִיבָה אַחֲרֵת שֶׁלֹּא מְגַרְשִׁים, גַּם בְּטַעֲנוֹת מוֹצְדָּקוֹת, אֲבָל הַמַּחֲשָׁבָה עַל אִפְשָׁרוֹת גִּירוּשִׁין אִו חֲסָרוֹן בְּאֵהָבָה מְבִיא לְיַדֵּי בְנֵי ט"ו מִיּוֹדוֹת. וְאֵלּוֹ הֵם שֶׁמֵּתוּ בְּשׂוֹאָה מְשׁוּם שֶׁלֹּא יִכּוּלִים לְהִגִּיעַ לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁמְבֹאֵר בְּמַגְלָה עִמּוּקוֹת בְּעִנְיַן בְּנֵי גֵד וּבְנֵי רֵאוּבֵן.

זֶה תְּמַצִּית הַשִּׁיעוּר הָרֵאשׁוֹן.

אֲזַלֵּם לֹא הִסְבַּרְנוּ מִסְפִּיק מָה בְּאֲמַת הַסִּיבָה שֶׁל הַקֶּשֶׁר בֵּין בְּנֵי ט"ו מִיּוֹדוֹת שְׁעִי"ז לֹא בָּאִים לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְזֶה אִי"ה נִסְתָּה לְהַסְבִּיר כַּעַת בְּשִׁיעוּר הַזֶּה.

וְכֵן יֵשׁ לְדַעַת שֶׁלֹּא כֹל בְּנֵי ט"ו בְּמִיּוֹדוֹת נִיִּסְפוּ בְּשׂוֹאָה, מִפְּנֵי חֲשׁוֹנוֹת שָׁמַיִם שֶׁמִּחְלִיט מִי יַחִיָּה וּמִי יָמוּת. וְכֵן חֲלַקְסָה הִגִּיעוּ לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֹלֶם אֵלּוֹ עֲלוּלִים לְעִשׂוֹת צְרוֹת בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלוֹוֹתֵר עַל חֲלָקֵי אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִכּוּיּוֹן שֶׁאֵינָן לָהֶם קֶשֶׁר נַפְשִׁי עִם אָרֶץ יִשְׂרָאֵל.

תמצית השיעור השני

אחד מסיבות השואה, שלא רצו לבוא לארץ ישראל

אחד מסיבות השואה הוא מה שלא רצו לבא לארץ ישראל, שכולל גם גדולי ישראל. ועל אף שהחזו"א הרחיק מאוד דעה זו, מ"מ כתבנו מקורות נאמנים לזה, נע"י יומא (דף ט ע"ג) במעשה של ריש לקיש, ועוד מקורות]. וגם החזו"א עצמו אילו היה מודע להנהגת גדולי ישראל בענין תכלת שמתנגדים לכל דבר חדש, אף במצוות עשה דאורייתא [והרי החזו"א לא היה מתנגד לדברים חדשים], אז לא היה מתנגד גם לדעה זו שאומר שהיה כאן טענה על גדולי ישראל שהתנגדו לביאת ארץ ישראל, (ורח"ק לנ"י היעב צמאמר הג"ל צאריכות, וכלן קנרת).

ובשיעור הזה ננסה להסביר מה הסיבה העמוקה של גדולי ישראל להתנגדות לבוא לארץ ישראל.

תמצית השיעור השלישי

מצוות יישוב ארץ ישראל, מצוה חיובית, או קיומית, או גדר אחר

תמצית הדברים, שדעת האגרות משה (אפ"ן סעוה, חלק א, סי' קג, בסוף המעשה) שהוא מצוה קיומית ולא חיובית, שהרי לא כופין על זה, וכן בבית שני הרבה מגדולי ישראל לא הגיעו לארץ ישראל. אולם הדבר מאוד קשה לומר זה, שהרי בכל התורה מבואר שזה יסוד של כל התורה, ואיך אפשר לומר שזה רק מצוה קיומית.

הענין של ארץ ישראל, הוא מקום שבו מתחברים הקב"ה עם כלל ישראל בחיבור שנקרא "הָאֱהָבָה"

וביארנו שיש כאן גדר אחר, שחז"ל ע"פ ספר שיר השירים מדמים את ענין ארץ ישראל לחיבור איש ואשה, והיינו יסוד חיבור איש ואשה הוא יסוד הבריאה ובלי זה אין כלל קיום לכל הבריאה. אולם יש בזה תנאי, שיש רצון בין מצד האיש ובין מצד האשה, ואם האיש לא רוצה להתחתן לא שייך להתחתן, וכן צריך רצון מצד האשה. וכן בהמשך החיים צריך להיות רצון של שניהם לחיבור, ובלי זה, החיבור לא עולה טוב. וזה הענין של ארץ ישראל, שהוא מקום שמתחברים הקב"ה עם כלל ישראל בחיבור שנקרא "הָאֱהָבָה" (שיר השירים, ג, ז), היינו אהבה מיוחדת ולא סתם אהבה, שאף שהקב"ה אוהב כל ישראל גם בחו"ל, אבל זה לא בגדר "האהבה". ולקיים "האהבה" הזאת צריך רצון שניהם, היינו רצון של הקב"ה, ורצון כלל ישראל. ואם הקב"ה לא רוצה כעת, אין לקיים זה, וכן

אם כלל ישראל או חלק של כלל ישראל לא רוצה, שלא מתאים להם ארץ ישראל, וחושבים שזה לא טוב, אין כופין על זה, כי הכפיה מייצר חיבור לא רצוי, וסופו לצאת צרות מזה.

ויסוד זה מבואר בשיר השירים (ג, ו) וחז"ל: "השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ". **ואיתא** בכתובות (דף ק"א ע"ב): "ההוא מיבעי ליה לכדרבי יוסי ברבי חנינא, דאמר: ג' שבועות הללו למה? אחת, שלא יעלו ישראל בחומה [יש גורסין בחומה]; ואחת, שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא ימרדו באומות העולם; ואחת, שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי".

ויסוד השבועות הם, שבזמן שהקב"ה לא רוצה שעם ישראל יבואו לארץ ישראל, לא יבואו בכת, משום שאז לא הגיע הזמן שהקב"ה מעוניין בחיבור הזה שנקרא "האהבה".

אולם כשהגיע הזמן שהקב"ה מגלה שרוצה בחיבור הזה, אז זה תלוי בכלל ישראל, אם רוצים לבוא יבואו, ואם לא רוצים לבוא לא יבואו, כי אין כופין על זה, ורק הקב"ה מעורר כלל ישראל אם רוצים לבוא. ועל זה נאמר בשיר השירים (ג, ה) "אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעייתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קנוצתי רסיסי לילה".

ויש מצב שכלל ישראל לא רוצה, כמו שנאמר (ג, טז) "פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את רגלי איככה אטנפם".

דברים אלו שמדבר הפסוק על הקב"ה שמעורר בני ישראל לבוא לארץ ישראל, מבוארים בכוזרי (מאמר ג, אות נד) וז"ל: "שמא על זה אמר שלמה: (ט"ז השירים, ה, ג) 'אני ישנה ולבי ער', כינה הגלות בשינה והלב הער התמדדת הנבואה ביניהם. 'קול דודי דופק', קריאת האהים לשוב. 'שראשי נמלא טל', על השכינה שיצאה מצללי המקדש. ומה שאמר 'פשטתי את כתנתי', על עצלותם לשוב. 'דודי שלח ידו מן החר', על עזרא שהיה פוצר בהם ונחמיה והנביאים, עד שהודו קצתם לשוב הודאה בלתי גמורה, ונתן להם כמצפון לבם. ובאו הענינים מקוצרים מפני קצורם, כי הענין האהי איננו חל על האיש אלא כפי הזדמנותו לו אם מעט מעט ואם הרבה הרבה".

ויוצא שאם הקב"ה מגלה שרוצה שעם ישראל יבוא, נתבטלו השבועות, ונתקיים "עד שתחפץ" (שם"ש, ג, ו), ואז שואלים את כלל ישראל אם רוצים לבוא או לא.

ובענין המעפילים, שהקב"ה לא רצה שעם ישראל ילחמו, ביארנו הענין משום שעם ישראל אמרו שארץ ישראל מסוכנת ואינה טובה, והמעפילים לא התחרטו על הענין הזה, רק אמרו שהקב"ה מחייב לבוא לארץ ישראל על אף שזה ארץ לא טובה, ואז הקב"ה לא הסכים עם זה, כי אינו רוצה שהם יגיעו באופן שיאמרו שהקב"ה הכריח אותנו לבוא לארץ לא טובה, אלא הקב"ה רוצה שיבואו בזמן שיאמרו שהארץ היא טובה ואנו מודים על זה על ארץ חמדה טובה ורחבה (ע"פ ברכת המזון). ומי שבא לארץ ישראל באופן שיאמר שהקב"ה הכניס אותנו לארץ לא טובה ורק יש צרות, הוא רק מקלקל שם.

הקשר הזה מבואר גם בנביא ישעיהו (ס"ה) בענין קיבוץ גלויות "כי יבעל בחור בתולה יבעלון בניך ומשוש חתן על כל אלה ישיש עליך אלהיך".

הגילויים בדורינו שהקב"ה רוצה שנבוא לארץ ישראל

ובדורינו היו כמה התעוררויות וגילויים של הקב"ה שרוצה שעם ישראל יבואו לארץ ישראל. אחד מהם הצהרת בלפור, שעליו כתב האור שמח (בשנת תרפ"א, נתפרסם בכתב עת "הסור", ירושלים, תרפ"ג, גיליון ג) שסר פחד השבועות. [שהרי כשיש פקידה נתבטלו השבועות, ונתקיים עד שתחפץ, כמבואר בגמרא כתובות (דף ק"א ע"א). ופקידת כורש נחשב פקידה, עיי מגילה (דף י"ג ע"א). וממילא כתב האור שמח שהצהרת בלפור והסכמת האומות בסך-רמו לבנות בית ליהודים בארץ ישראל נחשב פקידה].

ובן עי"י שארץ ישראל נותן פירות בעין יפה, כמבואר בסנהדרין (דף נ"א ע"א) "אמר רבי אבא: אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר (יחזקאל ל"ג) 'ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל וגו' [כי קרב לבוא]".

ובן אח"כ הסכמת האומות בכסלו תש"ח להקמת המדינה, שכל זה בגדר פקידה בימי כורש שמבטלים השבועות.

ובן ממשיד בנסים במלחמות, ובפרט במלחמות ששת הימים.

ובן בהמשך קיבוץ גלויות, עד שכעת יש כבר יותר משה מיליון יהודים בארץ ישראל.

וממילא כבר נתעורר האהבה, וניתן לבא לארץ ישראל גם בכח, ולא שייך עוד הענין של ג' שבועות. ורק תלוי כעת אם עם ישראל רוצה לבוא לארץ ישראל, ומחשיבים זה לארץ טובה ורחבה, או שטוענים שזה ארץ לא טובה, ומדברים על כל החסרונות שנמצאים בארץ ישראל.

וזה שהקמת המדינה נעשה ע"י חילונים, זה מבואר בספר יחזקאל (נו, מפסוק נג וליך, והארכנו זה במאמר "שְׁפָתַי אֶת שְׁפָתֶיךָ אֶת שְׁפָתַי אֶת שְׁפָתֶיךָ").

עד כאן תמצית שלוש השיעורים הקודמים.

המשל והנמשל של שיר השירים

וכעת בהושענא רבא בשיעור הזה שנתעורר בראש השנה, ננסה לחבר את כל ג' השיעורים האלו. ואחד מן הדברים הוא להסביר מה ששאלנו בעקבות השיעור הראשון, מה באמת הסיבה שבני ט' מידות לא יכולים לבוא לארץ ישראל. ובזה יתבאר גם מה שידוע שהאדמו"ר מסטמר הרב יואל טייטלבוים זצ"ל צעק כל הזמן על הענין של שלוש שבועות, שעדיין קיימים, בספרו "ויואל משה", שכתב אחרי הקמת המדינה, ובספרו "על הגאולה ועל התמורה" שכתב אחרי מלחמת ששת הימים, וביאור הסיבה העמוקה של השיטה שלו.

המשל והנמשל תלויים זה בזה

ונאמר כאן במילת יסוד, שנבאר אח"כ ביותר אריכות, והוא, שהמשל והנמשל של ספר שיר השירים הם מחוברים יחד ותלויים זה בזה, ואם אין משל אין נמשל. **המשל** הוא הנהגת חיבור בין איש לאשה בזמנים שונים, זמן שהולך טוב, וזמן שלא הולך טוב. והצפיה והתיקון הוא לזמן שהולך טוב, והאהבה הוא בשלימות. **והנמשל** הוא חיבור של כלל ישראל עם הקב"ה, בזמנים שונים, והזמן שהולך טוב הוא בזמן שעם ישראל נמצאים בארץ ישראל, וזה חיבור של "האהבה", ואח"כ יותר חיבור בזמן בנין בית המקדש. והזמן שלא הולך טוב הוא בזמן הגלות, שאז אינו בכלל "האהבה", ושוב מצפים שיגיע הזמן של האהבה בחזרה, ע"י שהקב"ה מגלה זאת באופנים שונים שרוצה שעם ישראל יבוא לארץ ישראל.

והחיבור בין שני הדברים הוא, שהתנהגות האדם בחיי הפרט בין איש לאשתו, הוא שמביא להנהגת האדם כלפי חיבור בחיי הכלל, היינו בין כלל ישראל להקב"ה, שהוא "האהבה" שנתקיים בביאה לארץ ישראל ואח"כ לבנין ירושלים ובית המקדש.

ומי שמתחבר לאשתו בצורה בלי אהבה, או מצידו או מצידה, זה משפיע בין על עצמו ובין על הילדים שנוולדים מזה, שאין להם את האהבה הנצרכת לחיבור כלל ישראל עם הקב"ה, בביאה לארץ ישראל ואח"כ לבנין בית המקדש.

והחיבור הזה הוא הקשר בין בחלק הגשמי ובין בחלק הרוחני, וזה שייך בין בחיבור המשל בחיי הפרט ובין בחיבור הנמשל בחיי הכלל. ואין להאריך כעת בזה.

ביאור שיטת סטמר בענין שלש שבועות

משל למה הדבר דומה

יהודי אחד שאל אותי, מה אתה אומר על שיטת סטמר שטוען שיש כעת ג' שבועות שלא יעלו כחומה, ופוסל את כל המדינה. אמרתי לו, אמשול לך משל למה הדבר דומה.

פעם הציע שדכן לנערה שידוך עם בחור, ועשו פגישה ראשונה. אחרי הפגישה שאל השדכן מה המצב, והוא השיב, שכעת עדיין לא נראה, צריך לראות בהמשך, והיא השיבה אותו דבר.

אח"כ עשו פגישה שניה, ואח"כ שאל אותו השדכן מה המצב, והוא השיב, שמצדו הוא כבר מסכים, ואח"כ שאל אותה, אולם היא השיבה שהיא כעת לא מוכנה.

שוב שלח השדכן שלוחים לנערה, להסביר לה שכאן מדובר בבחור מצוין, בעל מידות טובות ולמדן ועשיר וכו', כל דבר טוב ששייך לומר על בחור, ואיך יתכן שהיא מסרבת להצעה מוצלחת כזו, והלחץ עליה גבר וגבר. אולם היא לא רוצה, אולם היא לא יכלה להסביר את הענין שלה, ולא ידעה איך להשתמט מן הלחצים עליה.

ואז מצאה טענה להחלץ מן המצב, היא אמרה שבאמת שזה הוא שלא רוצה. ומה שאומר שהוא רוצה, לא באמת אומר זה, רק

הפעילו עליו לחצים, והראיה שהרי בפעם הראשון לא רצה, ומה נשתנה עכשיו. בקיצור, היא גלגלה את העיכוב מצד חסרון רצון מצידו, אולם הסיבה האמיתית הוא בגלל שהיא לא רוצה. עד כאן המשל.

הנמשל הוא, האדמו"ר מסטמר לא רוצה את ארץ ישראל, הוא רוצה להשאר בגלות, וזה היה לפני השואה, שצעקו הוא ועוד הרבה גדולים, בעיקר בהונגריה שלא לבוא לארץ ישראל, (עיי' על זה באריכות בספר אם הבנים שמחה). אולם מה אמרו, שהקב"ה לא רוצה, ועדיין קיימים השלש שבועות "אם תעירו ואם תעוררו את האֱהָבָה", ולא הגיע הזמן. וגם אחרי הקמת המדינה האדמו"ר מסטמר ממשיך לומר שלא הגיע הזמן, וגם אחרי מלחמת ששת הימים לא הגיע הזמן, כי הקב"ה לא רוצה.

וכשמוכיחים אותו, הרי יש מספיק גילויים שהקב"ה כן רוצה, אז הוא אומר זה לא נכון, לא הקב"ה הקים את המדינה, אלא השטן. ומה שטוענים שיש פירות בשפע, זה לא מדובר על פירות מסוג כזה, אלא על פירות מאוד גדולים. וגם כשמתגדלים הפירות, הוא אומר עדיין הם לא בגודל הראוי בזמן בית שני. כל מה שיקרה אומר שהקב"ה לא רוצה. על הנסים מלחמת ששת הימים, אומר שלא היה שם ניסים, והכל היה בדרך הטבע, רק הציונים כבשו זה ולא היה שום צורך בזה. ואין כאן לא גאולה ולא שייכות לגאולה, אלא תמורה ושקר, ואין שום גילוי שהקב"ה רוצה שעם ישראל יגיע לארץ ישראל, וילחום נגד הגוים.

אולם הסיבה העיקרית היא משום שהאדמו"ר לא רוצה, רק שמגלגל הדברים על חסרון רצון מצד הקב"ה.

עד כאן המשל והנמשל.

כמה באמת האדמו"ר מסטמר לא רוצה

אבל עדיין לא הסברנו למה באמת האדמו"ר מסטמר לא רוצה.

וכדי להבין ולהסביר ענין זה, אביא סיפור שקרה לי לפני כעשרים שנה, אחרי שהוצאתי את החיבור **חשיבות ארץ חמדה**, ועוד חיבורים כמו **שוב אשיב אליך**, נסעתי אז לצרפת משום איזה ענין, והתאכסנתי במקום שהיו שם עוד משולחים שהגיעו מארץ ישראל, ושם היו שני אברכים ממאה שערים [או מן החוג הזה], והם שמעו על הדעה שלי בענין הקמת המדינה ומלחמת ששת

הימים וכו', וכמובן הם לא התחנכו בצורה זו, והם הולכים פחות או יותר כשיטת סטמר, וניסו להוכיח אותי על הטעות שלי, ואמרו לי איזה דבר שאז לא הבנתי כלום מה שהם רוצים, ורק פתאום כעת אחרי עשרים שנה הבנתי מה שהם רצו, אף שלא צודקים, אבל עכ"פ הבנתי את מהלך המחשבה שלהם.

הקדמה והבהרה להמשך הסיפור, אני לא תלמיד של הרב קוק זצ"ל, וכל מה שכתבתי בחיבורים האלו לא למדתי ממנו, אלא מן המקורות בתורה ובחז"ל. ויש דברים שאני חולק עליו בתוקף גדול, כמו ענין היתר מכירה].

ה אמרו לי כך, האם אתה יודע מה מלמדים במרכז הרב? זה הישיבה שהולכת לפי הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל שהקים הישיבה, ואח"כ בנו הרב צבי יהודה קוק זצ"ל, והם התומכים הלהוטים בהקמת המדינה וההמשך], הרי במרכז הרב מלמדים, שהסיבה למה אשה היא נדה, שזה כדי שאחר שהיא תטהר, תהא חביבה על בעלה כיום חופתה.

וכנראה שרצו לומר, תראה איזה קלקולים נמצאים באלו שתומכים חזק בענין ארץ ישראל, שלומדים דברים מכוערים כאלו של פריצות.

ואז לא הבנתי, מה הטענה שלהם בנושא זה על מרכז הרב, הרי זה חז"ל אמרו את זה, ומה הטענה על מי שמביא דברי חז"ל. כמ"ש בנדה (דף ל"ב ע"ג): "תניא, היה ר"מ אומר: מפני מה אמרה תורה נדה לשבעה - מפני שרגיל בה, וקץ בה, אמרה תורה: תהא טמאה שבעה ימים, כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת כניסתה לחופה".

כנראה שהם סוברים שחז"ל הזה הוא לא כפשוטו, ואין להביאו לבית המדרש.

וכמו שפעם יהודי אחד הלך לטיש של סטמר בארה"ב, והאדמו"ר שליט"א אמר שם, שמה שאמרו חז"ל בגמרא תענית (דף כ"ו ע"ג), זה לא כפשוטו. דאיתא (ס"ט): "אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים, שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן לבן שאולין, שלא לבייש את מי שאין לו, כל הכלים טעונין טבילה. ובנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים, ומה היו אומרות: בחור! שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך, אל תתן עיניך בנוי, תן עיניך במשפחה, 'שְׁקַר הַחַן וְהַכֶּל הַיְפִי אִשָּׁה יִרְאֵת ה' היא תתהלל' (משלי ל"ג), ואומר (ס"ט, ל"ג) 'תִּנְנוּ לָהּ מִפְּרֵי יָדֶיהָ וְיִהְיֶה לָהּ בִּשְׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ'. וכן הוא אומר (שיר השירים, ג"א) 'צְאִינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמַלְךְ

שְׁלֵמָה בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לֹא אָמְרוּ בְּיָוֶם חֲתָנָתוֹ וּבְיָוֶם שְׂמֻחַת לְבוֹ, 'בְּיָוֶם חֲתָנָתוֹ' - זֶה מֵתָן תּוֹרָה; 'וּבְיָוֶם שְׂמֻחַת לְבוֹ' - זֶה בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שִׁיבְנָה בְּמַהֲרָה בִּימֵינוּ". ע"כ. וְהוּא הַסְּבִיר שֶׁכָּל הַסִּיפּוֹר הַזֶּה הוּא לֹא כַפְשׁוּט. וְזֶה פְּשׁוּט מְאֹד לְפִי טַעֲנָתוֹ, כִּי אִיךְ יִתְּכֵן שְׁעוֹשִׁים כַּךְ שִׁדּוּכִין. [הַהֶמְשֵׁךְ שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁם הִיָּה שֶׁהַיְהוּדִי שָׁאֵל אֶת הָאֲדַמּוּ"ר אֹרֵל גַּם הִגִּי שְׁבוּעוֹת הֵם לֹא כַפְשׁוּטִים, וְהָאֲדַמּוּ"ר כַּעַס מְאֹד עֲלֵיו].

אֹרֵלִים בְּכֻלָּם לֹא הִבְנִיתִי אִזּוֹ מִה רָצוּ הָאֲבֵרָכִים הָאֵלּוּ מִמָּאָה שְׁעָרִים לְהַקְשׁוֹת עָלַי, עַל מִה שֶׁבְּמֵרְכֵז הָרַב מְבִיאִים גִּמְרָא זֹו לְהַדְרָכָה, שְׁעִיפֵי הַדְּרָכָה זֹו, זֶה פּוֹסֵל אֶת כָּל הַדִּיעוֹת שֶׁלֵּהֶם בְּנוֹשָׂא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִה הַקֶּשֶׁר בֵּין זֶה לַזֶּה.

אֹרֵלִים כַּעַת הַתְּחִלָּתִי לְהַבִּין, הֵם בְּחַיֵּי אִישׁוֹת שֶׁלֵּהֶם לֹא קִיִּים מוֹשֵׁג שֶׁל חֲבִיבוֹת אֵלּא מְדוּבָר עַל אֶקֶט טַקְטִי בְּלִי הַרְגָּשִׁים, בְּלִי חֲבִיבוֹת, וְזֶה כּוֹלוֹ עֵינֵין רוֹחֲנִי, וְחֻלְק הַגִּשְׁמִי הוּא מוֹבְדֵל וְאִין בּוֹ חֲבִיבוֹת כָּלֵל. וְעַל כֵּן בְּאֵמֶת גַּם עֵינֵין שֶׁל חִיבוֹר כָּלֵל יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא קִיִּים אֲצֵלֶם, וְהֵם אֲמָרוּ שֶׁבְּמֵרְכֵז הָרַב שְׁכֵן מִלְּמַדִּים שִׁישׁ עֵינֵין חֲבִיבוֹת בְּחַיֵּי אִישׁוֹת, זֶה דָּבָר פְּסוּל, וּמִמִּילָא גַם מִה שֶׁמְדַבְּרִים עַל חִיבוֹר שֶׁל הַקְּבִי"ה דֶּרֶךְ הַקְּמַת הַמְּדִינָה וּמִלְּחַמַת שֶׁשֶׁת הַיָּמִים הוּא מוֹפְקֵעַ מַעִיקָרָא. [כִּנְרָאָה שֶׁהַקֶּשֶׁר בֵּין זֶה לַזֶּה לֹא בָּא מִן הָאֲבֵרָכִים עֲצָמָם, אֵלּא כַּךְ לִימְדוּ אֹתָם לְפִסּוּל אֶת יִשִּׁיבַת מֵרְכֵז הָרַב, וְיִתְּכֵן גַּם שֶׁגַם מִי שֶׁחִידֵשׁ טַעֲנָה זֹו לֹא הִבִּין אֶת הַקֶּשֶׁר אֵלּא אִם אִיהוּ לֹא חֲזִי מְזַלִּיָּה חֲזִין].

וּכְעַת נַחֲזוֹר לְשִׁיטַת סְטַמֵּר שֶׁהִיָּה לְפָנַי הַשּׁוֹאָה וְגַם אַחֲ"כִּי שְׁעִדִּין צוּעֵק גִּי שְׁבוּעוֹת וְלֹא הִגִּיעַ הַזְּמָן, וְהַסְּבִירָנוּ הָעֵינֵין מְפָנִי שֶׁהוּא לֹא רוֹצֵה אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הוּא מְגַלְגֵּל הַדְּבָרִים לּוֹמֵר שֶׁהַקְּבִי"ה הוּא זֶה שֶׁלֹּא רוֹצֵה, וְאִזּוֹ בְּאֵמֶת צָרִיךְ לְהַבִּין, לְמָה בְּסְטַמֵּר לֹא רוֹצִים. וּבֵן הַשְּׁאֵלָה הַכְּלָלִית, מִה הִיָּה בְּהוֹנְגְרִיָּה לְפָנַי הַשּׁוֹאָה, שֶׁשֶׁם בָּא עֵיקָר הַהֲתַנַּגּוּת הַגְּדוּלָה לְעֵלִיָּה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּעַקְבוֹת גִּי הַשְּׁבוּעוֹת, [אֲנַחְנוּ מְדַבְּרִים עַל הַחֲרָדִים שֶׁהִיוּ שֵׁם, וְלֹא עַל הַחִילוּנִים].

וּכְעַת נְבוֹא וּנְבַדּוֹק מִה הִיָּה חַיֵּי הַפְּרֵט אֲצֵל צִיבוֹר הַחֲרָדִים בְּהוֹנְגְרִיָּה, הֵנָּה אֲצֵל סְטַמֵּר יֵשׁ חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר שֶׁאִשָּׁה צָרִיכָה לְגַלַח שְׁעָרוֹתֶיהָ, וְכֵן הִיוּ בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת בְּהוֹנְגְרִיָּה, הֵיִינוּ שֶׁהֵם הִנְהִיגוּ הַנְּהַגָּה צִיבוֹרִית חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר לְנוֹל אִשָּׁה וּלְגַנוּתָהּ עַל בַּעֲלָהּ, וְזֶה כִּבְרָה נְהוּגָה בְּהַרְבֵּה דוֹרוֹת. וּבְאֹפֶן טַבְעִי זֶה מְבִיא לִידֵי בְּנֵי טִי מִיְדוּת. וְאִם כֵּן מוֹבֵן שֶׁזֶה גַם מְבִיא לִידֵי הַתְּנַגּוּת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עִיפֵי מִה שֶׁבִּיאָרְנוּ שֶׁהַמְּשֵׁל וְהַנְּמַשֵּׁל שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים כַּפּוּפִים זֶה לַזֶּה, וְאִם

אין חביבות של חיי הפרט אין חביבות בחיי הכלל, ויסוד של ארץ ישראל כפי שהסברנו בשיעור השלישי צריך להיות בחביבות, ואם אין חביבות אין ארץ ישראל, ואם אין חביבות בחיי הפרט אין חביבות בחיי הכלל, וזה היסוד של המגלה עמוקות שבני גד ובני ראובן לא רצו לבוא לארץ ישראל.

אולם בודאי שאין זה כלל ברזל, שכל מי שיש לו הנהגה של גילוח שער ממילא אין לו חביבות על ארץ ישראל, ומי שאינה מגלחת אוהב את ארץ ישראל. רק שיש השפעה מסוימת להכלל הזה, אבל בודאי אין כלל שאין יוצא מן הכלל. והראיה לזה הוא הגאון ר' עקיבה יוסף שליזנגר זצ"ל שתמך מאוד בענין ארץ ישראל כידוע (ע"י **ממלכת על הגאון הג"ל**), אף שנהג בענין גילוח השער לאשה בתוקף עם כל הצאצאים שלו, אולם זה יוצא מן הכלל. והרי גם בהונגריה התנגדו אליו הייטב לב [הסבא של האדמו"ר מסטמר הרב יואל טייטלבוים] על עלייתו לארץ ישראל, וניסה בכל הכח לעכב עלייתו לארץ ישראל. וגם בארץ ישראל התנגדו אליו אנשי ירושלים בתוקף גדול על כל פעולתו בענין התיישבות ועבודת הזריעה וקצירה ושמירה ע"י צבא, וגם מנהג ירושלים במאה שערים אז היה בגילוח שערות, וזה עד עצם היום הזה. [יש לדעת שענין של ט' מידות יכול לבוא ג"כ מכל מיני סיבות של חסרון אהבה בין איש לאשתו].

ובעיי"ז יש השפעה גם בהנהגה הגרועה של הרבה בציבור החרדי כעת, שמשתמשים בהיתר המוטעה של פאה נכרית ברחוב, ואילו בבית מכסים במטפחות פשוטה, ואשה מתגנה על בעלה ומתקשטת לרחוב^[*]. וזה גם מביא לידי בני ט' מידות. וחיוב אשה להיות בפשטות כלפי הרחוב, ולהתקשט בבית. וזה בודאי משפיע ג"כ על הנהגת הכלל בענין ארץ ישראל לשני הצדדים, ומי שהנהגת חיי אישות הוא רק בצד הרוחני ואינו משתף צד הגשמי, אז ארץ ישראל הוא גם רק בצד הרוחני ולא בצד הגשמי, (ומוכנים להחריב חלקי ארץ ישראל בזמן שזה לא נוגע ישירות ליישוב שלהם). ושיטת סטמר בענין ארץ ישראל התפשט למחצה לשליש ולרביע גם בהרבה ציבורים אחרים, אף שאינם מסכימים איתם לגמרי בכל הנושאים.

[*] ועיי' בשיעור הראשון על סיבת טעות חמורה וקלקול בהנהגה זאת, שכל ענין חיוב כיסוי ראש באשה הוא בעיקר ברחוב, ולא בבית. וכעת הפכו את הסדר, כי מבואר בגמרא וכל הראשונים שפאה נכרית זה שימוש שער, ולא שימוש כיסוי שער, ודלא כפירוש התמוה של השלטי הגבורים.

על אף שהשפעה של גילוח שערות וא"י זה לא כלל ברזל, ויש יוצא מן הכלל לשני הצדדים, אבל יש לזה השפעה.

ובעת מובן היטב הענין שביאר המגלה עמוקות, שבני גד ובני ראובן לא נכנסו לעיקר ארץ ישראל שהוא עבר ירדן המערבי, וזה לא מצד העונש אלא מצד המציאות, שמכיון שהיה להם פגם ביצירה שלהם בחוסר חיבה של יעקב עם לאה וזלפה, ממילא הם בעצמם לא רצו להיכנס לעיקר ארץ ישראל ואמרו (נמדנה, לנה) 'אל תֵּעַבְרֵנוּ אֶת הַיַּרְדֵּן'. וזה התפשט עד עצם היום הזה, שבמקום שאין הנהגת חביבות בין איש לאשתו בחיי הפרט, אז לילדים שיוצאים מזה אין חביבות בחיי הכלל, ויש התנגדות להרבה ענינים שנוגע לארץ ישראל.

החיבור החזק בבית המקדש

וכן עומד להיות ההמשך בנוגע לבנין בית המקדש, ששם החיבור הרבה יותר חזק.

והראיה שבבית המקדש החיבור הרבה יותר חזק, שעל כן היו שם תמונות של חיבור איש ואשה, כמ"ש במסכת יומא (דף נד ע"ב) "רב אחא בר יעקב אמר: לעולם במקדש שני, וכרובים דצורתא הוו קיימי. דכתיב (מלכים א', וכו) וְאֵת כָּל קִירוֹת הַבַּיִת מִסָּב קָלַע... 'כְּרוּבִים וְתַמְרוֹת וּפְטָרִי צְצִיִּים וְצָפָה זָהָב מִיֶּשֶׁר עַל הַמְּחֻקָּה' (שם, וכתב שם, לו) 'כְּמַעַר אִישׁ וְלִיּוֹת'. מאי 'כְּמַעַר אִישׁ וְלִיּוֹת'? אמר רבה בר רב שילא כאיש המעורה בלוייה שלו. אמר ריש לקיש: בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה, הוציאון לשוק ואמרו: ישראל הללו, שברכתן ברכה וקללתן קללה, יעסקו בדברים הללו? מיד הזילום, שנאמר (איכה, ח, ט) 'כָּל מְכַבְּדֶיהָ הִזְלִינָהּ כִּי רָאוּ עֲרוֹתֶיהָ". ע"כ. ופי' רש"י (שם): "כאיש המעורה בלוייה שלו - הנדבק וחבוק באשתו בין זרועותיו".

בבית ראשון היו כארבעים תמונות כאלו בעזרה, שהיו שם עשר מכונות, ולכל מכונה ארבע צדדים, ובכל צד היה תמונה כזו. וכן בבית שני היו תמונות כאלו בהיכל, כמבואר בגמרא.

ועי' בזה באגרת הקודש של הרמב"ן (מודפס בסוף ספר צעלי נפש של הראש"ד, פק ש"ג) בביאור ענין זה, שמביא ראיה משם שחיבור איש ואשה הוא דבר קדוש שהרי בבית המקדש היו תמונות אלו.

שמחת חתן וכלה ושבע ברכות

ובן הקשר של חיי הפרט לחיי הכלל בענין ארץ ישראל וירושלים, מבואר בשבע ברכות, שאומרים מקודם "שׁוֹשׁ תְּשִׁישׁ וְתִגַּל הַעֲקָרָה בְּקִבוּץ בְּנֵיהָ לְתוֹכָהּ בְּמַהֲרָה בְּשִׂמְחָה", ורק אח"כ מברכים החתן והכלה. וכן בברכה אחריתא אומרים מקודם "גִּילָהּ רַנָּה דִּיצֵה וְחֲדוּהָ אַהֲבָה וְאַתְּוָה שְׁלוֹם וְרַעוּת", ואח"כ "מְהֲרָה ה' יֵאָהֵינוּ וְשָׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַיִם".

ובן הפסוק (יזמיהו, לג,א) "קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמִיחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל כְּלָה קוֹל אֲמָרִים הוֹדוּ אֵת ה' צָב-אוֹת כִּי טוֹב ה' כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ מְבֹאִים תּוֹדָה בֵּית ה' כִּי אָשִׁיב אֶת שְׁבוֹת הָאָרֶץ כְּבָרְאשְׁנָה אָמַר ה'", ביארו חז"ל על המשמח חתן וכלה (נלכות דף ו ע"ב): "רב נחמן בר יצחק אמר: כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים, שנאמר (טז) 'כִּי אָשִׁיב אֶת שְׁבוֹת הָאָרֶץ כְּבָרְאשְׁנָה אָמַר ה'".

וביאור הקשר, שע"י שמשמחים חתן וכלה כדי שהחיבור יהא בצורה של רגשי אהבה, אז זה מקדם ענין קיבוץ גלויות ובנין ירושלים שכפוף להרגשי אהבה בין הקב"ה לכלל ישראל.

ובן בענין תפילה אנו מתחברים עם הקב"ה דרך ארץ ישראל, וירושלים, ובית המקדש, ובית קודש הקדשים, והכפורת שעליו שני הכרובים. כמ"ש בשו"ע (סי' נד סע' א) "בקומו להתפלל, אם היה עומד בחו"ל, יחזיר פניו כנגד ארץ ישראל ויכוין גם לירושלים ולמקדש ולבית קדשי הקדשים; היה עומד בארץ ישראל, יחזיר פניו כנגד ירושלים ויכוין גם למקדש ולבית קה"ק; היה עומד בירושלים, יחזיר פניו למקדש ויכוין ג"כ לבית קדשי הקדשים; היה עומד אחורי הכפורת, מחזיר פניו לכפורת".

והחיבור הזה הוא כביכול גם כלפי מעלה (רק שאין לנו את הכח להבין עומק ענין זה).

וזה היסוד שאומרים בכל מצווה, "לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּהּ, בְּדַחֲלֵהוּ וּרְחִימֵהוּ, לְיַחַד שְׁם יוֹד ק"ה בוי"ו ק"ה, בְּיַחְוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל".

